

فرایند برگزاری همه‌پرسی ۱۲ فروردین ۵۸/سیلی محکم مردم به ضدانقلاب

علی‌رغم کارشکنی‌های گروهک‌های ضد انقلاب در برگزاری همه‌پرسی، رفراندوم جمهوری اسلامی از ۱۰ فروردین ۵۸ آغاز و ۱۲ فروردین نیز به پایان رسید.

علی‌رغم کارشکنی‌های گروهک‌های ضد انقلاب در برگزاری همه‌پرسی، رفراندوم جمهوری اسلامی از ۱۰ فروردین ۵۸ آغاز و ۱۲ فروردین نیز به پایان رسید.

خبرگزاری مهر، گروه سیاست-هادی اسفندیاری؛ با پیروزی انقلاب اسلامی، اظهار نظرهای مختلفی از جریان‌ها و گروه‌ها سیاسی درباره ماهیت حکومت انقلابی جدید مطرح شد. همزمان باتشدید ابراز این اظهار نظرها، امام خمینی در بیانیه‌ای که در تاریخ ۹ اسفند ۱۳۵۷ به هنگام ترک تهران به سوی قم منتشر کردند تصریح فرمودند: «آنچه اینجانب به آن رأی می‌دهم «جمهوری اسلامی» است و آنچه ملت شریف ایران در سرتاسر کشور با فریاد از آن پشتیبانی نموده است همین «جمهوری اسلامی» بوده است، نه یک کلمه زیاد و نه یک کلمه کم. من از ملت شریف انتظار دارم که به «جمهوری اسلامی» رأی دهند که تنها این، مسیر انقلاب اسلامی است و کسانی که مخالف هستند آزاد و مختارند که اظهار مخالفت نمایند».

حمایت علما و مراجع تقلید از نظام سیاسی «جمهوری اسلامی»

با اعلام نظر امام خمینی، علما، مراجع و دیگر یاران امام خمینی نیز به حمایت از نظامی سیاسی مبتنی بر جمهوری اسلامی پرداختند. آیت الله گلپایگانی و آیت الله خویی دوتن از مراجع عظام تقلید با صدور اطلاعیه‌های جداگانه‌ای ضمن اشاره به اینکه اکثر مردم ایران شیعه بوده‌اند و باید قوانین موافق مذهب آنان باشد حمایت خود را از جمهوری اسلامی اعلام کردند.

شهید مفتاح نیز اعلام کرد: «معتقدم اگر اسلام راستین زیربنای حکومت جمهوری یعنی مردم باشد بهتر از هر مکتب می‌تواند سعادت اجتماعی و فردی مردم را تأمین کند». همزمان علمایی دیگر از جمله، شهید بهشتی، آیت الله طالقانی و دیگران نیز حمایت خود را از جمهوری اسلامی اعلام کردند.

فرایند اجرایی برگزاری رفراندوم

هم زمان با بحث‌ها و درگیری‌های فکری و عقیدتی، فعالیت‌های اجرایی برای برگزاری رفراندوم جمهوری اسلامی آغاز شد؛ این درحالی بود که شرایط کشور، پس از پشت سر گذاشتن مرحله دشوار پیروزی انقلاب به ثبات نرسیده بود و هرج و مرج و آشوب در برخی استان‌ها حاکم بود. دولت موقت نیز هنوز نتوانسته بود بر اوضاع مسلط شود و مدیریت کارها را به دست گیرد. با این حال حضرت امام اصرار داشتند هر چه سریع‌تر رفراندوم برگزار شود.

صادق طباطبایی که از مجریان برگزاری رفراندوم جمهوری اسلامی بود، در خاطرات خود در این زمینه می‌نویسد: «۱۲ روز از پیروزی انقلاب نگذشته بود که مرحوم حاج آقا خمینی گفتند: امام می‌گویند که رفراندوم جمهوری اسلامی باید هرچه زودتر برگزاری شود. من با آقای دکتر صدر حاج سید جوادی در وزارت کشور دیدار کردم و پیام امام را به ایشان دادم. وزیر کشور گفت ما الان تشکیلات سالم اداری در کشور نداریم؛ در مراکز استان‌ها و شهرها هم استانداران و فرماندهان هنوز مستقر و مسلط به اوضاع نشده‌اند. انجام امر امام چند ماهی فرصت نیاز دارد. من مطلب را به احمد آقا طی یک تماس تلفنی اطلاع دادم. کمی بعد ایشان تلفن کرد و گفت امام می‌فرمایند اگر کمی بجنبید، این کار انجام می‌شود».

در حالی که اقدامات اجرایی مربوط به رفراندوم در وزارت کشور دولت موقت در حال انجام بود، شورای انقلاب هم برنامه ریزی و تصویب قوانین مربوط به این رفراندوم را بر عهده گرفت. از آن‌جا که رفراندوم جمهوری اسلامی اولین همه‌پرسی عمومی بعد از انقلاب محسوب می‌شد و با هدف شکل‌گیری نظام صورت گرفت، از اهمیت خاصی برخوردار بود.

لذا شورای انقلاب دو لایحه مهم را به شرح زیر به تصویب رساند؛

۱- لایحه قانونی مربوط به لغو مقررات و تشریفات دست و پاگیر موجود در ارتباط با برنامه رفراندوم و تسریع در انجام امور مربوط به آن مصوب ۱۷ اسفند ماه ۱۳۵۷.

۲- لایحه قانونی راجع به شرط سنی رأی دهندگان رفراندوم انقلاب اسلامی ایران، مصوب ۲۷ اسفند ۱۳۵۷.

در تاریخ هفتم فروردین ماه نیز قانون مصوب شورای انقلاب در مورد ویژگی های تعریفه های رفراندوم جمهوری اسلامی منتشر شد. بر اساس قانون مصوب شورای انقلاب، در هر برگ رأی، حرف موافق را (آری) با رنگ سبز و حروف رأی مخالف (نه) با رنگ قرمز چاپ شده بود.

مواضع گروهک های مختلف

دو هفته پایانی منتهی به برگزاری رفراندوم، موضع گیری های افراد و گروه های سیاسی و مذهبی نیز به اوج خود رسید. بسیاری از گروه های سیاسی یا التقاطی به صراحت شرکت در رفراندوم را تحریم کرده و اعلام کردند به جمهوری اسلامی رأی نمی دهند. از جمله این می توان به جبهه دموکراتیک ملی ایران و سازمان های چریک فدایی خلق اشاره کرد. جبهه دموکراتیک نحوه برگزاری رفراندوم را غیر دموکراتیک دانست. چریک های فدایی خلق نیز طرح سوال رفراندوم را یکجانبه و مستبد دانست.

از جمله دیگر گروه های تحریم کننده رفراندوم می توان به جمعیت دفاع از آزادی و انقلاب کردستان، سازمان پیشرو برای اتحاد، نهضت ملی، کمیته موقت ارتباط جبهه ملی معلمان پیشگام، سازمان پیکار، اتحاد چپ، اتحادیه خواستاران حقوق خلق کرد ایران، حزب ناسیونال دموکراتیک ایران، جمعیت مبارزین راه آزادی و مدافع حقوق ملی و دموکراتیک خلق کرد، جمعیت طرفداری زحمت کشان و دفاع از حقوق ملی خلق کرد وhellip; اشاره کرد.

در این میان برخی گروه های سیاسی چپ و راست نیز که در خط امام حرکت نمی کردند، مصلحت اندیشانه از برگزاری رفراندوم و رأی به جمهوری اسلامی ایران حمایت می کردند. از جمله این گروه ها حزب توده بود که مدعی شد برای حفظ وحدت به جمهوری اسلامی رأی می دهد. گروهک منافقین نیز هرچند از رأی به جمهوری اسلامی حمایت کردند اما مواضع این گروه در عمل تفاوت چندانی با گروه های مخالف نظام جمهوری اسلامی نداشت.

سیلی محکم مردم به گروهک های ضدانقلاب

رفراندوم جمهوری اسلامی سرانجام از ساعت ۸ صبح روز ۱۰ فروردین ۱۳۵۸ آغاز شد. برگزاری رفراندوم جمهوری اسلامی با استقبال گسترده علما، مراجع، مردم و سایر اقشار جامعه روبرو شد. علاوه بر این استقبال از رفراندوم در میان اهل تسنن، ارامنه، کلیمی ها و زرتشتیان هم چشمگیر بود.

رفراندوم در خارج از کشور هم با استقبال گسترده مواجه شد. به عنوان مثال در پاریس علی رغم بارش شدید باران، ایرانیان به طور گسترده در رفراندوم شرکت کرده و اغلب آنها به جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند. در لندن و کویت هم رفراندوم با نظم و ترتیب و با رأی اکثریت شرکت کنندگان به جمهوری اسلامی برگزار شد.

استقبال گسترده مردم از انتخابات برخی دشواری های اجرایی را نیز به همراه آورد. مهم ترین مشکل ناشی از کمبود اوراق رأی به علت استقبال بیش از حد مردم بود. صادق طباطبایی در این مورد می گوید: «روز اول چنان تراکم جمعیت زیاد بود که به برخی مناطق به خصوص مناطق مرزی تعرفه لازم نرسید و نزدیک غروب امام اجازه داد ۲۴ ساعت دیگر مدت رأی گیری تمدید شود. ما یک پل ارتباطی میان مراکز استان ها و شهرهای بزرگ برقرار کردیم و با هواپیما و هلی کوپتر و خیلی جاها با قاطر برگه ها را به جاهایی که نرسیده بود، رساندیم».

تلاش برای مختل کردن رفراندوم حتی بعد از پایان رأی گیری و به بهانه های مختلف ادامه یافت. به نوشته صادق طباطبایی «گزارش هایی می رسید که گروهک های ضد انقلاب، چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق اقداماتی کرده بودند و برگه ها را از بین برده بودند. حتی به اتومبیل هیئت حسن نیت و نمایندگان آقای طالقانی (در کردستان) حمله کرده بودند که خوشبختانه به آن ها آسیبی نرسید. در سنجند اکیپی شامل شش پزشک و سه پرستار که برای مداوای مجروحین رفته بودند مورد حمله قرار گرفته و کشته شدند».

صادق طباطبایی ادامه می دهد: «یادم هست در حالی که نتایج آرا را از نقاط مختلف دریافت می کردیم، اطلاع دادند

که چریک های فدایی خلق یا عده ای مسلح قصد دارند به ستاد انتخابات (وزارت کشور) حمله کنند».

سرانجام علی رغم کارشکنی ها و مشکلات، رفراندوم جمهوری اسلامی با استقبال بی نظیر مردم که اولین انتخابات کاملاً آزاد را در طول حیات این سرزمین تجربه می کردند، برگزار شد و شامگاه ۱۱ فروردین ماه پس از دو روز به پایان رسید. به نوشته صادق طباطبایی شمارش آرا حدود ساعت ۲ بامداد ۱۲ فروردین ماه به پایان رسید و بر اساس تخمین اولیه ۹۴ درصد واجدین شرایط در رفراندوم شرکت کرده و ۹۸٪/۲ درصد به جمهوری اسلامی رأی داده بودند.

مهدی بازرگان نخست وزیر دولت موقت بعدها در جواب کسانی که تلاش داشتند صحت این انتخابات را زیر سوال ببرند، گفت: «این انتخابات ۱۰۰ درصد آزاد و دواطلبانه صورت گرفت و دولت موقت و شخصیت ها و جمعیت های مؤثر کسی را تهدید نکردند، امام هم نه تکلیف شرعی وضع کردند و نه فتوایی دادند. بلکه مردم با پای خودشان به حوزه ها رفتند و به دست خودشان رأی مثبت به صندوق ها ریختند».

حضرت امام هم با قطعی شدن رأی اکثریت ملت ایران به جمهوری اسلامی با صدور پیامی در ۱۲ فروردین این پیروزی را به ملت ایران تبریک گفتند. در بخشی از این پیام آمده است: «از ملت انتظار داریم که با تمام قوا از اسلام و جمهوری اسلامی پاسداری کنند».